

Introducere

Nascut probabil in Kirkcaldy, Scotia in anul 1723 Adam Smith urmeaza, incepand cu anul 1737, cursurile universitatii din Glasgow, ca student in filosofia moralei. Trei ani mai tarziu se transfera la colegiul Balliol, Oxford unde va ramane pana in 1746. In 1748 tine o serie de lecturi publice in Edinburgh despre bogatie si cresterea acesteia, sau asa cum descria “progresul opulentei”. In anul 1751 A.Smith este numit profesor de logica la Glasgow, pentru ca un an mai tarziu sa devina profesor de filosofia moralei, abordand subiecte precum etica, lege, retorica si economie politica. Prima sa carte intitulata “Teoria sentimentelor morale” (“The Theory of Moral Sentiments”) apare in anul 1759 dupa care A.Smith isi va indrepta atentia catre lege si economie. Dupa un tur de doi ani al continentului european A.Smith isi va petrece cea mai mare parte a urmatoilor 10 ani scriind la cartea sa “Avutia natiunilor”, publicarea acesteia in anul 1776 facand din acesta cea mai importata personalitate in procesul de formare al teoriei economice moderne. In aceasta carte A.Smith defineste avutia nationala raportata la bunurile de consum si la munca ce le produce nu ca referinta la cantitatea de aur sau argint asa cum considerau cele mai multe teorii economice ale vremii. Cauza principala a cresterii economice este considerata diviziunea muncii, iar A.Smith a sustinut libera initiativa si necesitatea liberului schimb. Din 1778 este numit comisar la vama din Edinburgh unde va locui pana la moarte in 1790.

Despre pretul real si pretul nominal al marfurilor sau despre pretul lor in munca si pretul lor in bani

A.Smith diferentiaza pretul ca pret real si pret nominal. Astfel pretul real al unui bun pentru cel care il cumpara, este definit ca “truda si osteneala depusa pentru dobandirea lui” iar cel nominal fiind reprezentat de volarea baniasca. A.Smith vede in munca o masura reala a valorilor de schimb a tuturor marfurilor, banii reprezentand valoarea unei anumite cantitati de munca. Munca este considerata ca “prima moneda”. Valoarea acesteia este greu de realizat efectuindu-se prin aproximare si prin tocmeala, estimare suficient de precisa pentru a permite continuarea activitatii umane. Aurul si argintul nu pot fi considerate etalon pentru ca valoarea acestora variaza in timp. Pentru exemplificare A.Smith da exemplul scaderea valorii aurului si argintului ce a avut loc in secolul XVI dupa descoperirea unor cantitati insemnate pe continentul american. Aceasta scadere este pusa de A.Smith pe seama scaderii cantitatii de munca necesare obtinerii aurului si argintului fara a lua in considerare raritatea in procesul de formare a pretului unui bun. Munca pentru A.Smith este o valoare absoluta, considerand ca desi valoarea bunurilor variaza valoarea muncii cu care se cumpara ramane permanent aceiasi, avand un caracter profund obiectiv : pentru muncitori “in conditii normale de sanatate, putere si inteligenta, grad obisnuit de pricepere” aceiasi cantitate de munca reprezinta valori egale pentru ca va “sacrifica aceiasi parte din linistea, libertatea si fericirea sa”. In aceasta abordare omul este vazut mai degraba ca o marfa, un utilaj neglijand valoarea subiectiva a oricarei activitati, acelasi efort depus la momente diferite nereprezentand acelasi “sacrificiu” pentru acelasi individ la doua momente diferite de timp, cu atat mai putin pentru indivizi diferiti vazuti prin prisma unui sablon. A.Smith in dorinta de a face din

munca singurul factor ce determina valoare unui bun, incearca sa exprime permanent munca ca valoare absoluta ce masoara niste bunuri a caror valoare este relativa -“marfurile sunt mai ieftine sau mai scumpe”-, aceiasi valoare fiind exprimata la randul ei prin munca, nu reuseste sa observe cercul vicios la care ajunge, un fel de definire a inflatiei ca o permanenta crestere a preturilor, iar aceasta din urma ca un proces inflationist. “Muncitorul este mai bogat sau mai sarac, mai bine sau mai prost platit in proportie cu pretul real al muncii ale, iar nu cu cel nominal” este expresia contradictiei la care se ajunge, muncitorul mediu asa cum l-a definit A.Smith avand probabil o cu totul alta parere, nu efortul depus ci puterea sa de cumparare determinandu-i nivelul de trai. Acest lucru este cu atat mai evident atunci cand se vorbeste de partile care alcatuiesc pretul unui bun. A.Smith considera ca intr-o societate primitiva daca este de doua ori mai greu de prins un castor decat o caprioara atunci “fireste” un castor se va schimba pe doua caprioare. Aceasta concluzie se datoreaza ignorarii totale a utilitatii in evaluarea valorii unui bun, utilitate ce, intr-o societate primitiva dominata de nevoi de baza, biologice, va fi clar mai mare in cazul caprioarei. A.Smith desparte pretul in renta, salariu si profit, nu in cost si profit, acesta din urma distribuindu-se posesorilor factorilor de productie. Alaturi de aceste parti “se crede ca este necesara” si o patra parte necesara pentru despagubirea fermierului pentru “istovirea vitelor de munca si uzura uneltelor”, amortizarea conform terminologiei de astazi. Si aceasta dupa cum considera A.Smith poate fi descompusa in cele trei elemente pentru ca pretul animalelor si al uneltelor se reduce tot la renta, munca si profit. Munca pentru A.Smith, in conformitate cu perioada in care a trait, se rezuma la munca fizica. Managementul, riscurile intreprinzatorului si costul de oportunitate al actiunii este desconsiderat. Astfel A.Smith da exemplul intreprinzatorului ce isi supravegheaza lucratorii al carui venit variaza in functie de marimea capitalului folosit (la acelasi numar de lucratori, prin procesarea unor materii prime de calitate superioara). De aici considerand venitul acestuia in suma absoluta A.Smith deduce ca aceasta activitate nu ar reprezenta munca in adevaratul sens al cuvintului din moment ce cu acelasi efort (in viziunea lui A.Smith) se pot obtine venituri diferite.

In concluzie viziunea economica a lui A.Smith corespunde epocii in care a trait. Autorul este preocupat de stabilirea rentelor viagere pe baza cerealelor, nu numai a aurului si a argintului, motivand pentru aceasta permanenta nevoie de cereale a muncitorului si stabilitatea mai mare a pretului cerealelor. Fara indoiala pentru acea epoca ar fi fost o masura binevenita dar daca ne gandim la ponderea redusa pe care o au bunurile alimentare in bugetele familiilor din tarile dezvoltate ne putem da seama ca o renta stabilita in urma cu 50 de ani in functie de pretul cerealelor nu ar mai avea nici o valoare astazi asa cum se intampla pe vremea lui A.Smith cu rentele stabilite in functie de pretul aurului si argintului. Cartea lui A.Smith a revolutionat gandirea economica a vremii dar fara indoiala nu mai corespunde realitatilor economice de astazi. Asa cum Nadia Comaneci a revolutionat lumea gimnasticii cu niste exercitii care astazi nu i-ar fi adus probabil nici prezenta la un campionat mondial si cartea lui A.Smith nu mai poate fi de actualitate..